

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 129/23

Luxemburg, 24 juli 2023

Arrest van het Hof in zaak C-107/23 PPU | Lin¹

Bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Europese Unie schaadt: de nationale regels over de verjaring van de strafvordering moeten een doeltreffende preventie en bestraffing mogelijk maken

De nationale rechter moet in beginsel de nationale bepalingen of rechtspraak die een systemisch risico inhouden dat dergelijke strafbare feiten onbestraft blijven, buiten toepassing laten

Meerdere Roemeense staatsburgers die zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen wegens fiscale fraude, vooral wat de belasting over de toegevoegde waarde (btw) betreft, hebben tegen hun definitieve veroordeling beroep ingesteld bij de Curte de Apel Braşov (rechter in tweede aanleg Braşov, Roemenië), waarbij zij aanvoerden dat hun strafrechtelijke aansprakelijkheid was verjaard.

Ter ondersteuning van hun standpunt beroepen deze veroordeelden zich vooral op twee – in 2018 en 2022 uitgesproken – arresten van de Curte Constituţională (Roemeens grondwettelijk hof) waarbij een nationale bepaling over de redenen voor stuiting van de verjaringstermijn in stafzaken, dat wil zeggen procedurele handelingen of vonnissen die de verjaring van de strafrechtelijke aansprakelijkheid stuiten, ongeldig werd verklaard. Die arresten hadden tot gevolg dat het Roemeense recht gedurende bijna vier jaar geen enkele grond voor stuiting van die termijn bevatte. Concreet betekent dit dat tijdens deze periode – overeenkomstig de Roemeense versie van het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen, dat ook geldt voor de verjaringsregels – geen enkele procedurele handeling de verjaring kon stuiten. Daarnaast stellen de veroordeelden dat er wegens dit ontbreken van stuitingsgronden sprake is van een mildere strafwet (lex mitior), die volgens hen met terugwerkende kracht moet worden toegepast om de stuitende werking van vóór 2018 verrichte procedurele handelingen uit te sluiten. Gelet op de datum waarop de hun ten laste gelegde feiten zouden zijn begaan, zijn de betrokken veroordeelden dan ook van mening dat de verjaringstermijn was verstreken voordat hun veroordeling definitief werd, waardoor er een einde kwam aan de strafprocedure en zij niet meer veroordeeld konden worden.

De Curte de Apel Braşov heeft twijfels over de verenigbaarheid van deze opvatting met het Unierecht. Deze opvatting zou ertoe leiden dat niet alleen de betrokken veroordeelden, maar ook een groot aantal andere personen worden ontheven van hun strafrechtelijke aansprakelijkheid voor fiscale fraude waardoor de financiële belangen van de Unie kunnen worden geschaad. Voorts beklemt toont die rechterlijke instantie dat zij mogelijkwerijs de rechtspraak van de Curte Constituţională en/of de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie (hoogste Roemeense rechterlijke instantie) buiten toepassing moet laten om zich aan het Unierecht te houden. Op grond van de nieuwe Roemeense tuchtregeling kunnen rechters die voorbijgaan aan deze rechtspraak echter worden gestraft. De Curte de Apel Braşov vraagt zich in dit verband af of de voorrang van het Unierecht zich ertegen verzet dat de rechters die in het hoofdgeding deel uitmaken van deze rechterlijke instantie, tuchtrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld. Daarom heeft die rechterlijke instantie besloten het Hof van Justitie vragen te stellen over al deze onderwerpen.

Schending van het Unierecht door niet-nakoming van de verplichting om te voorzien in doeltreffende strafrechtelijke sancties om de financiële belangen van de Unie te beschermen

Het Unierecht verplicht de lidstaten om fraude en andere onwettige activiteiten die de financiële belangen van de

¹ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

Unie schaden, te bestrijden met afschrikkende en doeltreffende maatregelen. **In dit verband wijst het Hof erop dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de in het nationale recht vastgestelde verjaringsregels niet in de weg staan aan een doeltreffende bestraffing van delicten die verband houden met fraude.** De in de Roemeense rechtspraak gevolgde benadering, die tot gevolg heeft dat het Roemeense recht gedurende een periode van bijna vier jaar geen enkele grond voor stuiting van de verjaring van de strafrechtelijke aansprakelijkheid kende, houdt een systemisch risico in dat de strafbare feiten in kwestie onbestraft blijven, wat in strijd is met de vereisten van het Unierecht. Dit risico wordt nog vergroot indien dit ontbreken van stuitingsgronden – overeenkomstig het beginsel van de meest gunstige strafwet (lex mitior) – met terugwerkende kracht wordt toegepast op een eerdere periode.

Verplichtingen van de nationale rechters die het Unierecht moeten toepassen en noodzakelijke bescherming van de grondrechten

Het Hof herinnert eraan dat de nationale regelgeving en rechtspraak door de nationale rechters buiten toepassing moeten worden gelaten indien zij tot verjaring van de strafrechtelijke aansprakelijkheid leiden in een zodanig groot aantal gevallen van ernstige fraude waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, dat dit voor dergelijke strafbare feiten een systemisch risico op straffeloosheid oplevert.

Deze verplichting kan echter botsen met de bescherming van de grondrechten. In dit verband is het Hof van oordeel dat wanneer een rechterlijke instantie van een lidstaat moet nagaan of een nationale bepaling of maatregel waarmee het Unierecht ten uitvoer wordt gebracht in een situatie waarin het optreden van de lidstaten niet volledig door dat recht wordt bepaald, verenigbaar is met de grondrechten, **de nationale autoriteiten en rechterlijke instanties nog steeds nationale normen voor de bescherming van die rechten mogen toepassen** mits dit niet afdoet aan het beschermingsniveau dat wordt geboden door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, noch aan de voorrang, de eenheid of de doeltreffendheid van het Unierecht.

In deze zaak maakt het Hof een onderscheid tussen het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen, zoals dat wordt toegepast en uitgelegd in de nationale rechtspraak in kwestie, en het beginsel van de toepassing met terugwerkende kracht van de meest gunstige strafwet (lex mitior). Aangezien deze rechtspraak berust op het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen en de daaraan inherente vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid van de strafwet, komt het Hof – na te hebben gewezen op het belang van dit beginsel in zowel de rechtsorde van de Unie als de nationale rechtsorden – tot de slotsom **dat de nationale rechters in afwijking van hun verplichting om volle werking te verlenen aan het Unierecht niet verplicht zijn om deze rechtspraak buiten toepassing te laten.**

Het is de nationale rechters daarentegen niet toegestaan om een nationale norm voor de bescherming van het beginsel van terugwerkende kracht van de meest gunstige strafwet (lex mitior) toe te passen in omstandigheden als die van de onderhavige prejudiciële procedure. In dit verband beklemtoont het Hof dat de nationale rechters – in het licht van de noodzakelijke afweging tussen die norm en de vereisten van het Unierecht – de stuiting van de verjaring van de strafrechtelijke aansprakelijkheid door procedurele handelingen die zijn verricht vóór de ongeldigverklaring van de relevante nationale bepalingen, niet ter discussie mogen stellen. Dat zou immers leiden tot een toename van het systemische risico op straffeloosheid voor strafbare feiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, dat uitsluitend voortvloeit uit het feit dat er gedurende bijna vier jaar in Roemenië geen gronden voor de stuiting van de verjaring bestonden.

Ambtshalve buiten toepassing laten van de nationale rechtspraak en tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van rechters

Op grond van het beginsel van voorrang van het Unierecht bindt een prejudiciële beslissing van het Hof de nationale rechter bij de uitlegging van het Unierecht voor de beslechting van een concreet geding. Die rechter kan dus niet worden belet om het Unierecht rechtstreeks toe te passen overeenkomstig de beslissing of de rechtspraak van het Hof en om – indien nodig – nationale rechtspraak buiten toepassing te laten wanneer deze in de weg zou kunnen staan aan de volle werking van dat recht. Een dergelijk handelwijze van de nationale rechter kan ook niet worden aangemerkt als tuchtrechtelijk vergrijp.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht

van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Volg ons!

